PROGRAMMA 2020-2021

Seniorenuniversiteit Hasselt

UHASSELT

Datum	Titel lezing
28.09.2020	Zorg in beweging.
05.10.2020	Het sociale brein - hoe we gedachten van anderen lezen.
12.10.2020	Komt er een nieuwe ambtstermijn voor Donald Trump? Een analyse van een ongewoon presidentschap op zoek naar herverkiezing.
19.10.2020	Van geluid tot horen en verstaan - de gevolgen van ouder worden.
26.10.2020	'De twee kanten van het Kanaal. Een geschiedenis van Engeland en de Nederlanden.'
02.11.2020	Herfstvakantie
09.11.2020	Bevrijding, collaboratie en repressie: geschiedenis en herinnering.
16.11.2020	Veel zitten en weinig bewegen: wat zijn de gevolgen en wat kunnen we doen?
23.11.2020	'Geschiedenis herhaalt zich nooit, maar rijmt altijd een keer': toegepaste geschiedenis in Vlaanderen en in de wereld.
30.11.2020	Klimaatverandering en waterhuishouding in Vlaanderen: dreigt er een watertekort?
07.12.2020	Hoe duurzaam is het Chinese ontwikkelingsmodel ?
14.12.2020	Van klassieke naar romantische muziek: De eenzame reis van Ludwig van Beethoven naar zichzelf.
21.12.2020	Kerstvakantie
28.12.2020	Kerstvakantie
04.01.2021	Ons tweede brein en hun link naar darmkanker.
11.01.2021	In dialoog met de fiscus.
18.01.2021	Duurzaam hergebruiken van CO_2.
25.01.2021	Wat leert ons de geschiedenis over de toekomst van België ?
01.02.2021	Hersenberoerte: één van de grootste doodsoorzaken: hoe herkennen?
08.02.2021	Omerta of maatschappelijk verzet tegen de 'ndrangheta'? Een talige blik op het globale territorium van de Italiaanse maffia.
15.02.2021	Krokusvakantie
22.02.2021	Naar een wereld zonder kanker? Hoe de wetenschap de ziekte overwint.
01.03.2021	Het strijdtoneel van Europa. De Zuidelijke Nederlanden onder Spaans, Oostenrijks en Frans bewind (1648-1815).
08.03.2021	Bitcoin en blockchain, hype of een echte revolutie?
15.03.2021	Beslissen over je eigen medische zorg en levenseinde.
22.03.2021	Autonoom rijden gaat niet vanzelf.
29.03.2021	Klassieke dimensies in popmuziek.
05.04.2021	Paasvakantie
12.04.2021	Paasvakantie
19.04.2021	De artificiële-intelligentie-revolutie en de impact ervan.
26.04.2021	Hoe kan de biologie ons helpen bij de overgang naar een duurzame maatschappij?
03.05.2021	Complexiteit en kwetsbaarheid van het perifeer zenuwstelsel.
10.05.2021	Klimaat en economie: vrienden of vijanden?

Gastspreker

Jo Vandeurzen (Voorzitter raad van bestuur Universiteit Hasselt)
Prof. dr. Frank Van Overwalle (Vrije Universiteit Brussel)
Prof. dr. Bart Kerremans (Katholieke Universiteit Leuven)

Prof. dr. Tom Francart (Katholieke Universiteit Leuven)
Harry De Paepe

Dr. Koen Aerts (Universiteit Gent)
Prof. dr. Dominique Hansen (Universiteit Hasselt)

Dr. Bram De Ridder (Katholieke Universiteit Leuven en Corvus Historical Consultancy)

Prof. dr. Patrick Willems (Katholieke Universiteit Leuven)

Prof. dr. Jo Van Biesebroeck (Katholieke Universiteit Leuven)
Prof. Marc Erkens (LUCA School of Arts)

Prof. dr. Veerle Melotte (Universiteit Maastricht)
Prof. dr. Elly Van de Velde (Universiteit Hasselt)
Prof. dr. Marlies Van Bael (Universiteit Hasselt)
Prof. dr. Bruno De Wever (Universiteit Gent)
Prof. dr. Annelies Bronckaers (Universiteit Hasselt)
Prof. dr. Paul Sambre (Katholieke Universiteit Leuven - Campus Antwerpen)

Prof. dr. Filip Lardon (Universiteit Antwerpen)
Dr. Edward De Maesschalck.

Prof. dr. ir. Bjorn De Sutter (Universiteit Gent)
Prof. dr. Evelien Delbeke (Universiteit Antwerpen)
Prof. dr. Tom Brijs (Universiteit Hasselt)
Prof. dr. Jeroen D'hoe (Katholieke Universiteit Leuven)

Prof. dr. Luc De Raedt (Katholieke Universiteit Leuven)
Prof. dr. ir. Eveline Peeters (Vrije Universiteit Brussel)

Dr. Tim Vangansewinkel (Universiteit Hasselt)
Prof. dr. Jan Van Hove (Katholieke Universiteit Leuven en Kredietbank)

VOORWOORD

Sinds september 2019 genieten alle leden van de stuurgroep van de Seniorenuniversiteit het statuut van 'vrijwillig medewerker' aan de UHasselt. Dit benadrukt niet alleen de nauwe verbondenheid tussen de universiteit en onze vereniging maar onderstreept ook de aard van de arbeid en inzet van die stuurgroep. Geheel belangeloos tovert deze stuurgroep immers jaar na jaar een erg prestigieus en divers programma aan lezingen én reizen uit haar hoed waar menigeen bewonderend naar kijkt. Laat dat team dan ook nog eens gedurende 15 jaar met tomeloze inzet geleid zijn door een bijzonder inspirerende voorzitter, Willy Goetstouwers, dan is succes gegarandeerd. Jaarlijks worden de leden voor een lage abonnementsprijs getrakteerd op minstens 26 kwalitatief hoogstaande lezingen, een fijne culturele daguitstap en een bijzonder gesmaakte meerdaagse reis. Het programma kan steeds weer voorgesteld worden in een prachtige brochure met bijbehorende website. Dankzij de nauwe samenwerking met de UHasselt kunnen we telkens weer beschikken over de nodige infrastructuur en administratieve ondersteuning. Ik ben dan ook overtuigd dat ik hier namens al onze leden een gemeende 'dankjewel' aan het adres van de uittredende voorzitter, de stuurgroep en de UHasselt mag overmaken.

Het streven naar een verderzetting van dit succesverhaal is echter geen evidentie. De opmerkelijke taak om onze hele werking in goede banen te leiden en jaar na jaar weer een sterk en uitgebalanceerd programma te kunnen voorstellen is een spannende en vaak moeilijke opdracht. Na 15 jaar voorzitterschap was Willy Goetstouwers dan ook op zoek naar opvolging. Ik was verrast dat de stuurgroep onder leiding van onze voorzitter mij verzocht om deze taak over te nemen. Graag betuig ik hen via deze weg mijn oprechte dank voor het in mij gestelde vertrouwen. Het afgelopen jaar mocht ik over de schouder van de voorzitter meekijken bij het voorbereiden en samenstellen van het programma 2020-2021 en kon ik proeven van de wekelijks terugkerende taken die hij anders steevast voor zijn rekening nam. Mijn bewondering voor de inzet en geleverde arbeid van onze afscheidnemende voorzitter is hiermee enkel toegenomen. Vanuit de bekommernis om de senioren in hun wens tot levenslang leren in een aangename omgeving geloof ik in de opdracht en ben ik graag bereid het succes van de Seniorenuniversiteit verder te zetten. Daar wil ik me terdege voor inzetten.

Helaas zat er dit jaar venijn in de staart. De coronacrisis, die vanaf maart 2020 toesloeg, dwong ons niet alleen om al de resterende lezingen van het voorbije academiejaar te schrappen, maar zou ook het voorzitterschap van Willy Goetstouwers abrupt en in mineur laten eindigen. Vijftien jaar even toegewijd als bekwaam leiderschap stilzwijgend afgesloten zien worden, was geen optie. In onderling overleg hebben we daarom besloten om het voorzitterschap nog minstens één jaar - in duobaan - verder te zetten.
Gelukkig voelen wij ons hierin gesteund door een sterke stuurgroep en durven wij te hopen op het vertrouwen en de medewerking van alle leden.
Namens de stuurgroep wensen wij jullie alvast een boeiende en vooral coronavrije lezingenreeks 2020-2021 toe.

Jos Thys
Voorzitter Seniorenuniversiteit

Willy Goetstouwers
Erevoorzitter Seniorenuniversiteit

Maandag 28 september 2020 – 14.00u

Zorg in Beweging.

JO VANDEURZEN - VOORZITTER RAAD VAN BESTUUR UNIVERSITEIT HASSELT

Onze gezondheid is ons erg dierbaar. En we vinden het zo vanzelfsprekend: kunnen rekenen op goede en betaalbare zorg. Maar onze gezondheidszorg staat voor grote uitdagingen. Steeds vaker wordt gepleit voor meer investeren in het voorkomen dan in het genezen. Hoe maken we innovatieve behandelingen toegankelijk? Hoe organiseren we een goede ouderenzorg? En hoe reageren we op het groeiend belang van geestelijke gezondheid en geestelijke gezondheidszorg? Is dat allemaal betaalbaar? Stevenen we af op een nieuwe taakverdeling tussen de verschillende bestuurslagen als het gaat over gezondheidsbeleid? Ons gezondheidszorgsysteem is in transitie, zoveel is duidelijk. Hoe verloopt dat veranderingsproces en wat mogen wij als burger daarvan verwachten?

Jo Vandeurzen studeerde rechten aan de KU Leuven. Hij was vanaf 1993 voor de CD&V lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en liet zich er gelden als specialist in volksgezondheid en justitie. Hij was in meerdere federale regeringen minister (o.m. justitie) en vicepremier. In 2004 werd hij ook voorzitter van de CD&V. In 2009 werd hij verkozen in het Vlaamse Parlement en werd hij in de Vlaamse Regering minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. In 2019 beëindigde hij zijn politieke loopbaan. Sinds 2019 doceert hij over gezondheidszorg en welzijn aan de Universiteit Hasselt en de UCLL. In oktober 2019 werd hij voorzitter van de Universiteit Hasselt en voorzitter van het ziekenhuisnetwerk Oost Vlaams-Brabant. In november 2019 werd hij ook voorzitter van de woonzorggroep Integro vzw.

Maandag 5 oktober 2020 – 14.00u

Het sociale brein – hoe we gedachten van anderen lezen.

PROF. DR. FRANK VAN OVERWALLE - VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

"Mijn vriend is knap" en "Mijn moeder is angstig" zijn oordelen over mensen die we goed kennen, die vaak ook behoorlijk nauwkeurig zijn. We gebruiken oordelen over mensen om door de sociale wereld te navigeren. Maar wat gebeurt er als we informatie krijgen die tegen deze oordelen ingaat? Hoe worden oordelen in onze hersenen gemaakt? Waar zijn de hersengebieden die sociale oordelen vormen, en waar in de hersenen zitten de groepen en mensen die we beoordelen? Recent onderzoek laat zien dat de kleine hersenen ook een rol spelen in sociale cognitie. Vooral wanneer beoordelingen worden gemaakt waarin volgorde een rol speelt, zoals verhalen of gedachten over verleden en toekomst. Wat betekent dit voor sociale oordelen? Hoe grijpen de kleine hersenen in op sociale oordelen? Om het mysterie van het sociale brein te bestuderen, worden in de sociale neurowetenschappen gedragsexperimenten en geavanceerde neuro-imaging technieken zoals fMRI[1] of TMS[2] gebruikt om te onderzoeken welke delen van onze hersenen actief zijn tijdens bepaalde sociale en cognitieve processen. Dit vertelt ons hoe we omgaan met andere mensen, en laat de onderliggende mechanismen in onze hersenen zien. Welke mechanismen zorgen er bijvoorbeeld voor dat we ons eigen gedrag en dat van anderen begrijpen in termen van hun gedachten, intenties, interesses, karaktereigenschappen? Antwoorden op deze vragen kunnen informatie geven over een breed scala van onderwerpen, zoals gedachten lezen bij gezonde mensen (hoe spontane mensen doelen en verlangens afleiden door ze te observeren), autisme (het gebrek aan begrip van anderen) en paranoia (te veel verborgen motieven in anderen zien). Waar we informatie opslaan of verwerken kan ons veel vertellen over mogelijke effecten van hersenschade door een ongeval of een beroerte, en welke impact dit heeft op het sociale functioneren van de patiënt.

Prof. dr. Frank Van Overwalle is professor aan de faculteit Psychologie aan de Vrije Universiteit Brussel (VUB). In 1987 ontving hij voor zijn doctoraat de Tobie Jonckheere-prijs van de Belgische Koninklijke Academie van Wetenschappen, Letteren en Kunsten. Hij volgde daarna een postdoc aan de Universiteit van Californië in Los Angeles (1988-1989) en werd uiteindelijk professor aan de VUB in de faculteit Psychologie. Hij werkte aan sociale attributie en sociale cognitie, paste het onderzoek van hemzelf en anderen toe op de ontwikkeling van kunstmatige neurale netwerkmodellen van sociale cognitie en schakelde uiteindelijk over naar onderzoek naar sociale neurowetenschappen met "echte" hersenen in 2005. Hij ontving verschillende beurzen van excellentie van zijn universiteit en het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen over deze onderwerpen.

[1] een medische beeldvormingstechniek
[2] een neurofysiologische techniek

Maandag 12 oktober 2020 - 14.00u

Komt er een tweede ambtstermijn voor Donald Trump? Een analyse van een ongewoon presidentschap op zoek naar herverkiezing.

PROF. DR. BART KERREMANS - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Trumps overwinning in de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 8 november 2016 kwam voor de meesten totaal onverwacht, voor hemzelf incluis. Het leverde een atypisch presidentschap op. Met een president die door een aparte combinatie van kiezersgroepen werd verkozen – een deel kiezers die klassiek republikeins zijn en een deel kiezers die dat juist niet zijn – en met een opvallende persoonlijkheid kregen we een onconventioneel presidentschap, een presidentschap dat de grenzen van de presidentiële macht voortdurend aftast en uitdaagt, dat de traditionele politieke breuklijnen doorbreekt en vanuit een geheel eigen opvatting naar de wereld kijkt en handelt en daarbij geen enkel risico lijkt te schuwen. Een presidentschap ook dat een belangrijk deel van de Republikeinse beleidsagenda heeft weten te realiseren en dat tegelijkertijd de Republikeinse Partij heeft veranderd. Kan deze president de test van de kiezer (opnieuw) doorstaan of hebben de Democraten hier een antwoord op dat Amerika voldoende kan bekoren? We zoeken het antwoord door een kijk te nemen in dit presidentschap, de beloftes van 2016, waarom ze wel en niet werden waargemaakt, de kiezers achter Trump en het Democratische antwoord in de strijd om het Witte Huis in 2020.

Prof. dr. Bart Kerremans studeerde Politieke en Sociale Wetenschappen aan de Universiteit Antwerpen. Hij doctoreerde er in 1994 met een proefschrift 'Besluitvorming en integratie in de externe economische betrekkingen van de Europese Gemeenschap'. Hij is thans gewoon hoogleraar internationale politieke economie en Amerikaanse politiek aan de KU Leuven. Hij specialiseerde zich in onderzoek naar het externe handelsbeleid van de Verenigde Staten en van de Europese Unie, vooral dan wat hun onderlinge handelsbetrekkingen aangaat, en met bijzondere aandacht voor de Amerikaanse interne besluitvorming op dit vlak. Hij is decaan van de faculteit Sociale Wetenschappen van de KU Leuven. Hij was gastprofessor aan de Universiteiten van Maastricht, Lille, Illinois en Washington.

Maandag 19 oktober 2020 - 14.00u

Van geluid tot horen en verstaan - de gevolgen van ouder worden.

PROF. DR. TOM FRANCART - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Communicatie definieert ons als persoon en als mens, en wordt voor een belangrijk deel mogelijk gemaakt door het gehoor. Het is daarom cruciaal om ons gehoor in goede conditie te houden en op tijd de nodige hulpmiddelen in te schakelen. Lawaai is een belangrijke oorzaak van gehoorverlies, maar helaas wordt het gehoor slechter met ouder worden, zelfs bij mensen die niet veel aan lawaai worden blootgesteld. In deze lezing bespreken we de werking van het normale gehoor, hoe het gemeten kan worden en wat de effecten zijn van gehoorverlies. Vervolgens gaan we dieper in op het verschil tussen horen en verstaan, en bespreken we recent onderzoek waarbij we op basis van de meting van hersensignalen kunnen nagaan of iemand spraak kan verstaan, en wat het effect daarop is van ouder worden. We bespreken hierbij hoe fundamenteel onderzoek leidt tot klinische toepassingen.

De klassieke methode om na te gaan of iemand spraak kan verstaan, zoals de audioloog doet bij diagnostiek van het gehoor, of de audicien bij aanpassing van een hoorapparaat, is om eenvoudige woorden of zinnen te laten horen, die te laten herhalen, en te bepalen welk percentage goed werd herhaald. Dit is een uitstekende test, maar hij vereist actieve deelname van de persoon die getest wordt, en geeft geen diepgaand inzicht in de onderliggende processen. Wij ontwikkelden recent een nieuwe test waarbij we de hersensignalen van een persoon meten terwijl die naar spraak luistert. Verder moet de persoon daarbij niets doen. Uit het hersensignaal decoderen we dan wat die persoon gehoord of verstaan heeft, en we vergelijken dat met het origineel. De overeenkomst tussen die signalen gebruiken we als een maat van het gehoor. Deze methode heeft interessante toepassingen bij personen die niet kunnen meewerken, zoals jonge kinderen of mensen met een mentale beperking zoals bijvoorbeeld mensen met dementie. Een andere toepassing zijn slimme hoorapparaten die zichzelf aanpassen aan de gebruiker.

Vervolgens gebruikten we deze nieuwe methode om de invloed van leeftijd op spraakverstaanbaarheid na te gaan. We onderzochten 54 deelnemers van 17 tot 82 jaar. Hoewel alle deelnemers volgens een klassieke gehoortest een normaal gehoor hadden, blijkt uit de resultaten dat oudere mensen meer problemen hadden om spraak te verstaan. Tot de leeftijd van 50 jaar blijft dit redelijk stabiel, maar daarna gaat het snel bergafwaarts. Bij de oudere deelnemers werd wel een hogere hersenactiviteit gemeten, wat er mogelijk op wijst dat oudere mensen meer hersengebieden moeten inschakelen om spraak te verstaan. Dit kan ervoor zorgen dat ze sneller vermoeid zijn en minder hersencapaciteit over hebben voor andere mentale processen. Dat lijkt logisch, want ouderen zeggen wel vaker dat het hen moeite kost om spraak te begrijpen.

Prof. dr. Tom Francart is sinds 2018 associate professor aan de KU Leuven en is er verbonden aan de onderzoeksgroep Experimentele Otorhinolaryngologie[3] (ExpORL). Hij is electrotechnisch burgerlijk ingenieur. Van 2004 tot 2008 werkte hij aan zijn doctoraat. Van 2008 tot 2012 was hij postdoctoraal onderzoeker in de researchgroep ExpORL. Wel was hij van 2010 tot 2012 met een Marie Curie postdoc-beurs actief in het Bionics Institute in Melbourne (Australië). Na een BOF-ZAP Tenure track (2013-2018) is hij nu vast verbonden aan het ExpORL.

[3] Het medische specialisme Otorhinolaryngologie gaat over keel, neus en oren.

Maandag 26 oktober 2020 – 14.00u

‘De twee kanten van het Kanaal. Een geschiedenis van Engeland en de Nederlanden.’

HARRY DE PAEPE

De band tussen onze gewesten en Engeland is eeuwenoud. De verovering van het eiland door Willem de Veroveraar in 1066 lukte alleen dankzij de steun van de Flemings en de Brabanters. In de 14e eeuw werden de twee kanten van het Kanaal letterlijk in elkaar verweven door het belang van het laken en de Engelse wol. Tot in de 16de eeuw kon je in Zuid-Wales gesprekken voeren in Nederlandse dialecten. De bordelen van Vlaamse frows waren populaire trekpleisters voor veel Engelsen. Met Willem III van Oranje - King Billy voor de fans - kwam er zelfs een Nederlander op de troon. En tijdens de Eerste Wereldoorlog was het VK een veilige thuishaven voor veel Belgische vluchtelingen. Met veel passie vertelt Harry De Paepe u honderduit over de nauwe banden tussen ‘ons’ en de Engelsen.

Harry De Paepe Is leraar geschiedenis in Dendermonde. Hij schrijft over de Britse politiek voor Doorbraak.be, voor Knack.be en voor VRTNWS-journaal. Hij is co-auteur van ‘Stiff Upper Lips’ (2017), auteur van ‘De twee kanten van het Kanaal. Een geschiedenis van Engeland en de Nederlanden’ (2019) en van ‘Het Lam Gods. Bewonderd en Gestolen’ (2020). Voor zijn kennis over Engeland en de Engelse cultuur is hij regelmatige te gast bij Radio 1 en op de nationale televisie (De Afspraak, Terzake, VTM Nieuws en het VRT journaal).

Maandag 9 november 2020 – 14.00u

Bevrijding, collaboratie en repressie: geschiedenis en herinnering.

DR. KOEN AERTS - UNIVERSITEIT GENT

Het verleden van de jaren '40 leidt ook nu nog tot beroering en debatten op het politieke en publieke forum. Ook persoonlijk is de belangstelling groot. Vele mensen kennen de verhalen via familie uit eerste hand. De beeldvorming en herinneringen van bevrijding, collaboratie en repressie zijn vaak erg beladen en verschillend van wat we op basis van onderzoek weten. Deze lezing brengt dat spanningsveld in kaart met wat we weten vanaf september 1944. Welke plaats kregen bevrijding, collaboratie en repressie in het collectief geheugen?

Dr. Koen Aerts is historicus aan de Universiteit Gent en het CegeSoma (Rijksarchief). Zijn doctoraatsonderzoek verscheen in 2014 onder de titel 'Repressie zonder maat of einde?'. Hij was hoofdredacteur van 'Was opa een nazi?/Papy était-il un nazi?' (2017) en nam het initiatief voor de door het CegeSoma-Rijksarchief gerealiseerde referentiesite over de Tweede Wereldoorlog (www.belgiumwwii.be). Het onderzoek van zijn boek 'Kinderen van de repressie' (2018) lag aan de basis voor de Canvas-docureeks over 'Kinderen van de collaboratie' (2017) en hij werkte mee aan de vervolgreeks 'Kinderen van het verzet' (2019) en de Franstalige RTBF-docureeks 'Enfants de la collaboration' (2020).

Maandag 16 november 2020 – 14.00u

Veel zitten en weinig bewegen: wat zijn de gevolgen en wat kunnen we doen?

PROF. DR. DOMINIQUE HANSEN - UNIVERSITEIT HASSELT

In onze huidige maatschappij zitten we te veel en bewegen we te weinig. Dit heeft (soms ernstige) gevolgen voor de gezondheid, voor zowel jong als oud(er). In deze lezing wordt toegelicht wat de effecten zijn van teveel zitten en te weinig bewegen. En wat dan de voordelen zijn van een fysiek actieve levensstijl voor jong en oud(er). Ook wordt dieper ingegaan op de fascinerende wetenschap achter deze effecten. Nuttige tips worden meegegeven. Wat kunnen we iedere dag doen om door bewegen en fysieke activiteit zolang mogelijk gezond te blijven.

Prof. dr. Dominique Hansen is hoogleraar inspanningsfysiologie en revalidatie in inwendige ziekten. Hij onderzoekt en doceert over het effect van inspanning en revalidatie bij personen met zwaarlijvigheid, suikerziekte en hart- en vaatziekten. Meer bepaald onderzoekt hij welke beweging precies ingezet moet worden om maximale gezondheidsbevorderende effecten te verkrijgen. Daarnaast is hij onderzoeker in het Hartcentrum Hasselt en in het Jessa Ziekenhuis. Hij is ook vicedecaan van de faculteit Revalidatiewetenschappen en voorzitter van de sectie 'Secundaire Preventie en Cardiovasculaire Revalidatie' binnen de 'European Association of Preventive Cardiology'.

Maandag 23 november 2020 – 14.00u

‘Geschiedenis herhaalt zich nooit, maar rijmt altijd een keer’: toegepaste geschiedenis in Vlaanderen en in de wereld.

DR. BRAM DE RIDDER - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN EN CORVUS HISTORICAL CONSULTANCY

Sinds 2016 worden historici steeds meer gevraagd om commentaar te geven bij actuele gebeurtenissen. De uitslagen van het Brexit-referendum en de vorige Amerikaanse verkiezingen vormden daarbij een belangrijke factor. De meeste experts hadden deze gebeurtenissen totaal niet zien aankomen, waardoor commentatoren steeds meer naar het verleden grepen om te duiden wat er gebeurde. Bezorgde verwijzingen naar de jaren ’30 waren daarbij niet van de lucht, en in binnen- en buitenland werden vergelijkingen gemaakt met de meest uiteenlopende historische periodes en personages.
Vele historici grepen de kans om een bijdrage aan het maatschappelijk debat te leveren. Ze verschenen in televisiestudio’s of schreven opiniebijdragen in de krant. Zeker de jongere generatie historici gebruikte ook sociale media om commentaar en advies te geven. Maar al snel bleek dat niemand echt wist wat je nu precies van het verleden kunt leren. Iedereen had wel zijn of haar ideeën, maar een algemene consensus ontbrak. De moeilijkheid om heden en verleden te verbinden bleek bovendien ook in de periode na 2016. In Vlaanderen worstelden we bijvoorbeeld met de situatie in Catalonië (‘de hertog van Alva is terug’), Aalst carnaval (‘Joodse historische stereotypen, daar mag je mee lachen, maar met de bende van Nijvel niet’), en het coronavirus (‘de middeleeuwse maatregelen werken’ of ‘dit is net zoals de pest’).
Toegepaste geschiedenis is een relatief nieuw onderzoeksveld dat zich met dit soort vraagstukken bezighoudt. Kun je echt iets leren uit het verleden? Welke gebeurtenissen kun je met elkaar vergelijken? Wat zijn de gevaren van historische analogieën? En hoe wordt geschiedenis gebruikt als een politiek wapen? Deze lezing wil een (voorlopig) antwoord bieden op dergelijke vragen, om zo het verschil duidelijk te maken tussen ‘klassieke’ academische geschiedenis en de nieuwe variant ‘toegepaste’ geschiedenis. Het uitgangspunt daarbij is de recente discussies en projecten in binnen- en buitenland, die een actuele stand van zaken bieden.

Dr. Bram De Ridder studeerde geschiedenis aan de KU Leuven en Internationale Relaties aan de Universiteit van Cambridge. In 2016 verdedigde hij een doctoraat over de grensvorming in de Nederlanden tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648). Na zijn doctoraat werkte hij als visiting scholar aan Harvard University en als postdoctoraal onderzoeker aan de KU Leuven. In Leuven werkte hij voor het project ‘religious tolerance and peace’ (www.retopea.eu), dat jongeren door kennis van het verleden wil laten reflecteren over samenleven in het heden. Sinds eind 2019 coördineert hij het project Corvus (www.corvushc.be), dat via het aanbieden van ‘historische consultancy’ onderzoek doet naar de methodes en praktijken van toegepaste geschiedenis. In het kader van dat project adviseerde hij onder meer al de Belgische politie- en douanediensten, de Koninklijke Federatie voor het Belgisch Notariaat en verschillende ondernemers.

Maandag 30 november 2020 - 14.00u

Klimaatverandering en waterhuishouding in Vlaanderen: dreigt er een watertekort?

PROF. DR. PATRICK WILLEMS - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

De voorbije zomer kenden wij de heetste dagen sinds de waarnemingen in ons land en de zomer van 2018 was één van de droogste. Vlaanderen is er erg kwetsbaar voor dergelijke extreme weersomstandigheden door onze hoge bevolkingsdichtheid en urbanisatiegraad. Wij zijn in Noordwest-Europa de regio met de hoogste waterschaarste. Bovendien zorgt de klimaatverandering voor zorgwekkende evoluties. Maar hoe verandert het klimaat in Vlaanderen nu precies? En wat zijn de gevolgen? Meer watertekorten? Meer wateroverlast? En wat is de invloed van de toenemende urbanisatie? Moeten en/of kunnen wij ons aanpassen?

Prof. dr. Patrick Willems is gewoon hoogleraar stedelijke hydrologie en rivierkunde en afdelingshoofd Hydraulica aan het Departement Burgerlijke Bouwkunde van de KU Leuven. Hij is een internationaal expert in de analyse van hydrologische extremen, waaronder extreme regenval, overstromingen en waterschaarste; de impact van de klimaatverandering op de waterhuishouding; de noden inzake klimaatadaptatie. Rond deze thema's voert hij met zijn team studies uit voor verschillende overheidsdiensten.

Maandag 7 december 2020 – 14.00u

Hoe duurzaam is het Chinese ontwikkelingsmodel?

PROF. DR. JO VAN BIESEBROECK - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Het Chinese ontwikkelingsmodel staat langs meerdere kanten onder druk. De transitie van de lokale economie naar meer hoogwaardige producten en naar de dienstensector is al een tijd bezig, maar is niet eenvoudig te realiseren in een sterk investeringsgedreven economisch systeem. De groeivertraging en de handelsoorlog met de Verenigde Staten verhoogt de hoogdringendheid van deze transitie. Een derde factor, de vele onevenwichten in het Chinese financiële systeem, krijgt internationaal minder aandacht, maar is zeker voor de politieke leiders een constant aandachtspunt. De Chinese Communistische Partij die deze uitdagingen het hoofd moet bieden heeft ook minder slagkracht dan veelal verondersteld wordt. De noodzakelijke veranderingen kunnen niet eenvoudigweg van bovenaf opgelegd worden, maar moeten, net zoals in onze maatschappij, een draagvlak krijgen bij de bevolking.

Prof. dr. Jo Van Biesebroeck is gewoon hoogleraar aan het Departement Economie van de KU Leuven. Hij behaalde zijn doctoraat aan Stanford University (USA) en werkte tot 2008 aan de Universiteit van Toronto (Canada). Aan de KU Leuven doceert hij Global Value Chains en Dynamic Methods in de master opleidingen. Hij is gespecialiseerd in internationale handel en industriële organisatie en zijn huidig onderzoek spitst zich toe op productiviteit, ondernemingsgroei en de organisatie van globale waardeketens, o.a. toegepast op de autosector en de ontwikkeling van de Chinese economie.

Maandag 14 december 2020 – 14.00u

Van klassieke naar romantische muziek: De eenzame reis van Ludwig van Beethoven naar zichzelf.

PROF. MARC ERKENS - LUCA SCHOOL OF ARTS

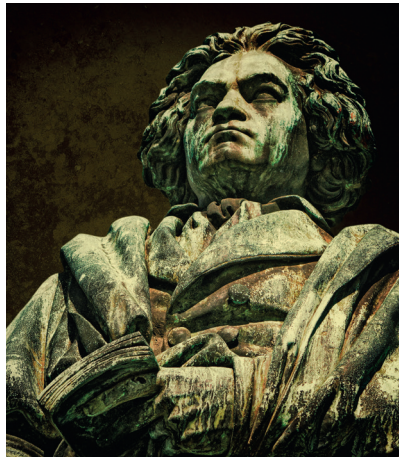

In feite is een kunstenaar alleen maar echt geloofwaardig als hij het onomwonden eerlijk over zichzelf heeft in zijn werk. Dat betoog vervolgens kunnen en willen volgen lukt alleen als het in verschijningsvorm en expressiviteit strookt met ons verwachtingspatroon.
En dat is afhankelijk van wanneer en waar wij leven en luisteren.
Beethovens tijdgenoten hoorden in zijn muziek andere dingen dan wij, vandaag,
op zijn 250e verjaardag. Het ongelooflijke daarbij is dat Beethovens muziek in al die jaren helemaal niets aan zeggingskracht en scherpte verloren heeft.
Integendeel.
Ze laat ons adembenemend horen wie hij was en daarmee tegelijk wie wij werkelijk van binnen zijn, want dat is nu eenmaal een eigenschap van tijdloze muziek.
En, kijk, dat wil ik u komen vertellen.

Prof. Marc Erckens heeft de opleiding als klassiek muzikant gevolgd aan het Koninklijk Conservatorium te Antwerpen en werd bekroond met een hoger diploma voor piano in 1983. Sinds 1980 is hij docent aan het Lemmensinstituut te Leuven: piano, praktische harmonie, muziekanalyse en repertoirestudie. Van 2006 tot en met 2018 was hij departementshoofd en opleidingshoofd muziek aan dezelfde instelling.
Hij treedt veel op (occasioneel ook voor de nationale radio en tv: Canvas en Klara) als verteller-pianist in heel Vlaanderen met programma's over de inhoud van muziek, de liefde in de muziek en filmmuziek. Hij is auteur van een boek over de zeggingskracht van muziek: "Als muziek … spreekt", uitgegeven door de Uitgeverij Lannoo te Tielt, België in oktober 2019.

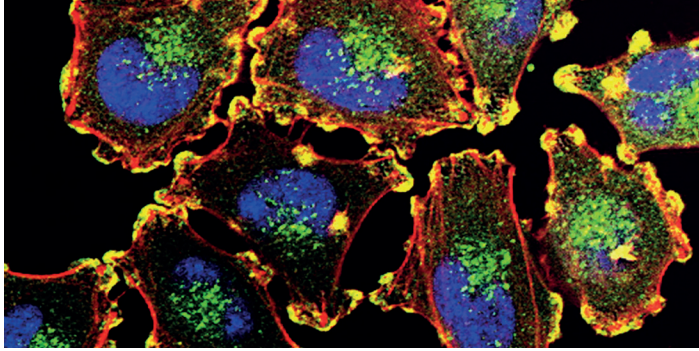

Maandag 4 januari 2021 – 14.00u

Ons tweede brein en hun link naar darmkanker.

PROF. DR. VEERLE MELOTTE - UNIVERSITEIT MAASTRICHT

Het enterisch zenuwstelsel is het brein van de darmen en erg belangrijk voor het functioneren van het maagdarmstelsel. Het wordt ook wel de tweede hersenen of buikbrein genoemd, en kan geheel onafhankelijk van de hersenen werken. Het omvat meer dan 200 miljoen zenuwcellen die verspreid zitten door het hele maag-darmstelsel, maar samengenomen is het buikbrein ongeveer zo groot als de hersenen van een kat. De rol van het buikbrein wordt al een tijdje onderzocht, maar dan vooral in de context van genetische ziektes zoals de ziekte van Hirschsprung[4]. De laatste jaren is dit onderzoeksveld erg gegroeid, en wordt er ook meer onderzoek gedaan naar de verbinding tussen de hersenen en het buikbrein, en naar de rol daarvan bij het ontstaan van bv. dementie en Parkinson. Tijdens deze lezing zal Dr. Melotte meer vertellen over het buikbrein en de link met verschillende ziekten, met als focus darmkanker. Er is recent aangetoond dat zenuwcellen en kankercellen met elkaar kunnen communiceren door het uitscheiden van verschillende boodschappers. Deze ontdekking zou kunnen leiden tot een nieuwe therapie tegen darmkanker.

Prof. dr. Veerle Melotte volgde de bachelor Laboratorium en Voedingstechnologie aan de KU Leuven, waarna ze de master Biomedische Gezondheidswetenschappen voltooide aan de Universiteit Maastricht. Tijdens haar doctoraatsonderzoek, dat ze in 2010 afrondde, identificeerde ze NDRG4-methylering als een veelbelovende biomarker[5] voor de vroege detectie van darmkanker. Momenteel is ze universitair hoofddocent aan het Universitair Medisch Centrum Maastricht. Ze ontving verschillende persoonlijke beurzen om haar eigen onderzoekslijn te starten en onderzoekt met haar groep de rol van het enterisch zenuwstelsel in de context van darmkanker. Naast haar functie in Maastricht, heeft ze een deeltijdfunctie bij de afdeling Klinische Genetica, Erasmus Medisch Centrum Rotterdam.

[4] Een aangeboren afwijking van de dikke darm
[5] Een meetbare indicator van een biologische toestand of conditie

Maandag 11 januari 2021 – 14.00u

In dialoog met de fiscus.

PROF. DR. ELLY VAN DE VELDE - UNIVERSITEIT HASSELT

Dacht je dat je niet in dialoog kon gaan met de fiscus? Van student tot gepensioneerde, van individu tot multinational is dat wel degelijk mogelijk. Het is zelfs volledig gratis! Waarom zou je in dialoog gaan met de fiscus? Ofwel om een betwisting met de fiscale administratie te voorkomen ofwel om een conflict op te lossen. Over de aftrek van beroepskosten, de bepaling van het kadastraal inkomen van je woning, … maar ook over schenk- en erfbelastingen. Ooit al gehoord van de Fiscale Rulingdienst? En van de Fiscale Bemiddelingsdienst? De wetgever richtte deze overheidsdiensten op om de belastingplichtige meer zekerheid te geven. De gastspreker toont ons de - voor velen nog onbekende - weg naar de dialoog met de fiscus en bespreekt interessante voorbeelden uit het leven gegrepen.

Prof. dr. Elly Van de Velde is professor fiscaal recht aan de faculteit Rechten van de UHasselt. Zij is tevens gastprofessor aan de UAntwerpen en counsel advocaat. Haar onderzoek spitst zich in het bijzonder toe op de relatie tussen de fiscus en de belastingplichtige. Haar proefschrift over 'afspraken' met de fiscus werd bekroond met de European Academic Tax Thesis Award en het Europees Parlement deed reeds meermaals een beroep op haar expertise hieromtrent. Ze staat aan het hoofd van de onderzoekseenheid Law, Tax & Business Unit, ze begeleidt verschillende doctorandi, heeft talrijke publicaties op haar naam en geeft lezingen over diverse fiscale thema's in binnen- en buitenland.

Maandag 18 januari 2021 – 14.00u

Duurzaam hergebruiken van CO_2

PROF. DR. MARLIES VAN BAEL - UNIVERSITEIT HASSELT

Gedreven door de klimaatimpact van te hoge gehaltes aan broeikasgassen (waaronder CO_2) in onze atmosfeer, worden we allen aangezet om onze CO_2-uitstoot drastisch te reduceren. Inderdaad, willen we de internationale klimaatdoelstellingen nog halen, dan volstaat het al niet meer om de CO_2-uitstoot te reduceren tot nul. We moeten ook actief CO_2 uit de atmosfeer halen.

In deze lezing zal worden uitgelegd wat CO_2 precies is en hoe wetenschappers oplossingen zoeken om CO_2, afkomstig uit de atmosfeer of van noodgedwongen uitstoot, terug te kunnen omzetten naar bruikbare brandstoffen of bouwstenen voor de chemische industrie. Aangezien CO_2 een stabiel molecule is, is dit helemaal niet evident. We staan stil bij de uitdagingen waar we voor staan en schenken in het bijzonder aandacht aan die processen waarbij deze omzetting kan gebeuren met energie uit hernieuwbare bronnen, zoals zonlicht.

Prof. dr. Marlies Van Bael behaalde haar kandidaatsdiploma aan het Limburgs Universitair Centrum (nu UHasselt), het diploma licenciaat in de fysische chemie aan de KU Leuven en een doctoraat in de wetenschappen/chemie aan UHasselt. Nadien was ze gedurende meerdere jaren postdoctoraal onderzoeker van het FWO-Vlaanderen, tot ze in 2006 werd benoemd tot hoofddocent. Inmiddels is ze gewoon hoogleraar chemie. Zij is verantwoordelijke van het onderzoeksteam 'Design en synthese van anorganische materialen' (DESINe) binnen de groep Materiaalchemie aan UHasselt, samen met collega An Hardy. De onderzoeksgroep maakt deel uit van imo-imomec, het instituut voor materiaalonderzoek van UHasselt en een lokale divisie van imec, partners in Energyville. Ze is voorzitter van de vakgroep chemie, ondervoorzitter van de onderzoeksraad en lid van het directiecomité van imo-imomec van UHasselt.

Maandag 25 januari 2021 – 14.00u

Wat leert ons de geschiedenis over de toekomst van België?

PROF. DR. BRUNO DE WEVER - UNIVERSITEIT GENT

Naties en nationalisme in België en de wereld. Het menu bestaat uit drie gangen. Een Russische 'amuse gueule', een delicaat gerecht gekruid met gevoel, humor en misverstanden. De 'pièce de résistance' geeft een overzicht van de belangrijkste theorieën over naties en nationalisme. Stevige kost maar licht verteerbaar. De derde gang is Belgische 'terroir'. Een koekje van eigen deeg. Natievorming en nationalisme als smaakmakers van onze nationale geschiedenis.

Prof. dr. Bruno de Wever is hoogleraar aan de vakgroep geschiedenis van de UGent. Hij studeerde geschiedenis aan de Universiteit Antwerpen en de Universiteit Gent waar hij in 1992 doctor in de geschiedenis werd. Hij doceert over de geschiedenis van de 20e eeuw, de geschiedenis van België, historische methode en publieksgeschiedenis. Hij is co-directeur van het Instituut voor Publieksgeschiedenis. Tevens leidt hij als vakdidacticus leraars geschiedenis op.
Hij heeft meer dan 400 publicaties op zijn naam staan. Hij publiceerde boeken en artikelen in nationale en internationale wetenschappelijke tijdschriften over de Vlaamse Beweging, het Vlaams-nationalisme, de Nieuwe Orde, fascisme en nationaalsocialisme, collaboratie en verzet in België tijdens de Tweede Wereldoorlog en de herinnering eraan, de naoorlogse zuiveringen, de jodenuitroeiing en de ontkenning ervan, de methode van de mondelinge geschiedenis en publieksgeschiedenis.
Hij was vicevoorzitter van de kernredactie van de Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, een in 1998 verschenen standaardwerk. Hij is hoofdredacteur van WT[6]. Tijdschrift over de geschiedenis van de Vlaamse beweging en was hoofdredacteur (2010-2015) van het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis.
Hij presenteert zijn wetenschappelijk werk in voordrachten, bijdragen aan radio- en televisieprogramma's en in kranten en algemene tijdschriften.

[6] WT staat voor Wetenschappelijke Tijdingen

Maandag 1 februari 2021 – 14.00u

Hersenberoerte: één van de grootste doodsoorzaken: hoe herkennen?

PROF. DR. ANNELIES BRONCKAERS - UNIVERSITEIT HASSELT

De hersenen zijn het meest belangrijke orgaan van het menselijk lichaam. Ze zorgen ervoor dat we kunnen zien, kunnen bewegen en dingen kunnen leren. Maar wat als ze plots geen zuurstof meer krijgen? Dat gebeurt bij een hersenberoerte. Wist U trouwens dat dit de tweede grootste doodsoorzaak is wereldwijd en de grootste oorzaak van invaliditeit? Globaal zijn er jaarlijks meer dan 19,6 miljoen gevallen van hersenberoerte. In België zijn er 19.000 slachtoffers, dat zijn er 52 per dag. Het merendeel daarvan zijn senioren.

Het grootste probleem bij deze aandoening is dat mensen de symptomen niet herkennen en daardoor te laat naar het ziekenhuis gaan. Er zijn twee verschillende goede therapieën maar die zijn slechts efficiënt als ze binnen de 4 uur na het ontstaan van een hersenberoerte worden toegepast. De spreker zal ons leren hoe we onze overlevingskansen kunnen vergroten! Ze legt ook uit wat er precies in de hersenen gebeurt bij een hersenberoerte en ze vertelt ook welke nieuwe therapieën haar onderzoeksteam momenteel onderzoekt.

Prof. dr. Annelies Bronckaers studeerde in 2004 af als 'Master in de Biologische Wetenschappen' aan de KU Leuven. In 2009 behaalde ze haar doctoraat aan het Rega Instituut (KU Leuven) waar ze de bloedvatvorming in tumoren bestudeerde. Gedurende deze periode deed ze twee keer stage aan buitenlandse laboratoria: Oxford (VK) en Bari (Italië). Zij was van 2009 tot 2017 postdoctoraal onderzoeker in het laboratorium van prof. Ivo Lambrichts. Deze onderzoeksgroep is gespecialiseerd in het gebruik van tandstamcellen voor bot- en zenuwregeneratie. Sinds oktober 2017 is ze professor aan de UHasselt (BIOMED). Haar nieuwe onderzoeksteam bestaat momenteel uit 1 laborante en 3 doctoraatsstudenten. De focus van haar onderzoek is het vinden van nieuwe therapieën die bloedvatvorming stimuleren om hartinfarcten en hersenberoerte te vermijden. Haar team bestudeert of stamcellen uit de tand maar ook laagfrequent electromagnetische straling hier een oplossing kunnen bieden. Ze werkt hiervoor samen met collega's in binnen- en buitenland. Ze is penningmeester van de 'Belgian Society of Stem Cell Research' en mede-oprichter van de 'Belgian Society of Tissue Engineering'. Aan de UHasselt is ze ook docent van verschillende onderwijsonderdelen binnen de opleiding geneeskunde en biomedische wetenschappen.

Maandag 8 februari 2021 – 14.00u

Omerta of maatschappelijk verzet tegen de 'ndrangheta'? Een talige blik op het globale territorium van de Italiaanse maffia.

PROF. DR. PAUL SAMBRE - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN - CAMPUS ANTWERPEN

De lezing brengt verslag uit van taalkundig veldonderzoek dat de gastdocent in 2019-2020 verrichtte binnen de Italiaanse antimaffia-vereniging LIBERA in Calabrië, "tip van de laars", en op Sicilië. Moedige burgers leveren daar strijd tegen de Calabrese 'ndrangheta en Siciliaanse Cosa Nostra, door op het territorium een alternatief te bieden tegen de zwijgplicht (omerta) en het geweld dat de maffia burgers oplegt. Hij toont voorbeelden van LIBERA's maatschappelijke verzet, dat tot uiting komt in socio-educatieve, commerciële en artistieke projecten.
Naast korte informatie over de globale Italiaanse maffia's wil hij illustreren hoe multimodale taalkunde bijdraagt aan de analyse van maffia en antimaffia. Taal omschrijft hij daarbij niet alleen als een reeks woorden, maar als een conceptueel tegendiscours binnen een symbolische werkelijkheid dat ook in beelden, lichamen en handelingen gestalte krijgt. LIBERA verwoordt en belichaamt een heel ander, concreet engagement dan wat we doorgaans clichématig te zien krijgen in nieuws, maffia-documentaires, televisiereeksen of films: die zoomen vaak in op de maffioso zelf en verheerlijken visueel spectaculair geweld.
Binnen de multimodale taalkunde is er aandacht voor interacties die tussen velerlei actoren plaatsvinden in de private en publieke sfeer. Hij toont via interviews met betrokkenen en participerende observatie bijvoorbeeld hoe sociale werkers, de Kerk en de politiek in geconfisqueerde criminele eigendommen samen een nieuwe invulling geven aan een maffiabuurt. We zien verder hoe familieleden van toevallige slachtoffers van maffiageweld misdaad bespreekbaar en zichtbaar maken, of hoe scholen, ondernemers en street art jongeren weghouden van criminaliteit. Die vertaalslag van de antimaffia toont in woord, beeld en sociale actie een heel ander gezicht van Italië. LIBERA is overigens niet alleen in Italië actief, maar houdt de vinger aan de pols in Latijns-Amerika, Canada, Australië en Europa, via het academisch netwerk CHANCE. De Italiaanse maffia's, vooral de Calabrese 'ndrangheta, zijn wereldwijd actief, ook in Antwerpen, Brussel, Berlijn en Rotterdam. De Italiaanse ervaring kan ook in ons land, over talen heen, de dialoog over globale maffia's aanzwengelen.

Prof. dr. Paul Sambre studeerde in Leuven, Bologna en Lyon. Hij is doctor in de Romaanse Taal- en Letterkunde. Als docent Italiaanse taalkunde en tekstwetenschap verbonden aan de faculteit Letteren van de KU Leuven verzorgt hij colleges binnen de opleidingen (toegepaste) taalkunde en coördineert hij de taalgroep Italiaans en de Master in de Meertalige Communicatie aan de Campus Antwerpen. Zijn onderzoek richt zich onder andere op het multimodale discours van sociale transformaties binnen organisaties: centraal staat daarbij de idee dat taal in woord en beeld sociale veranderingen weerspiegelt, maar ze ook mee tot stand brengt. Paul Sambre is lid van de Leuvense onderzoeksgroep Multimodaliteit, Interactie en Discours (MIDI).

Maandag 22 februari 2021 – 14.00u

Naar een wereld zonder kanker? Hoe de wetenschap de ziekte overwint.

PROF. DR. FILIP LARDON - UNIVERSITEIT ANTWERPEN

Het kankeronderzoek staat aan de vooravond van grote ontdekkingen. Professor Filip Lardon voorspelt dat tussen dit en tien jaar 80 procent van de mensen met kanker genezen zal kunnen worden. 'Naar een wereld zonder kanker?' is een voordracht vol hoop. Professor Filip Lardon, hoogleraar aan de faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen en diensthoofd van het Centrum voor Oncologisch Onderzoek van de Universiteit Antwerpen, beschrijft helder en bevattelijk hoe de wetenschap zeer snel terrein wint en stilaan de ziekte inhaalt. In deel 1 legt hij uit wat we nu weten over kanker, hoe de ziekte ontstaat, hoe een kankercel ontspoort. Is het gewoon brute pech? Is het genetisch bepaald? In deel 2 blikt hij vooruit. Welke nieuwe, revolutionaire therapieën worden ontwikkeld? Betekenen die het einde van chemotherapie? En kunnen we straks kanker in een vroeg stadium opsporen op basis van een druppeltje bloed? De toekomst ziet er mooi uit. Het moment dat mensen niet meer bang hoeven te zijn voor kanker komt elke dag een stapje dichterbij. Het is nu aan kanker om bang te worden, voorspelt Lardon.

Prof. dr. Filip Lardon is gewoon hoogleraar aan de faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen van de Universiteit Antwerpen en diensthoofd van het Centrum voor Oncologisch Onderzoek. Met zijn kankeronderzoeksteam gaat hij op zoek naar nieuwe inzichten in het ontstaan en de ontwikkeling van tumoren en naar nieuwe en betere therapievormen. Daarnaast geeft hij verschillende lessen en voordrachten over kanker en zette hij een antirookproject voor jongeren op. Voor zijn informatie- en sensibiliseringscampagnes werd hij bekroond met verschillende prijzen, waaronder de Prijs Dienstverlening en de Prijs Wetenschapscommunicatie van de Universiteit Antwerpen en de loopbaanprijs van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten. Hij is tevens vicerector van de Universiteit Antwerpen.

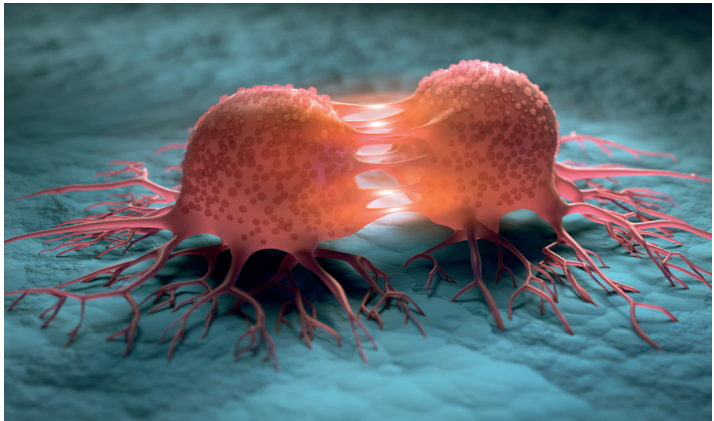

Maandag 1 maart 2021 – 14.00u

Het strijdtoneel van Europa. De Zuidelijke Nederlanden onder Spaans, Oostenrijks en Frans bewind (1648-1815).

DR. EDWARD DE MAESSCHALCK

Toen de Tachtigjarige Oorlog in 1648 eindigde, beleefde Nederland zijn Gouden Eeuw, terwijl het Zuiden moest afrekenen met rampen en oorlog. Onder Lodewijk XIV rukten de Fransen op en palmden grote stukken van de Zuidelijke Nederlanden in. Het was Willem III, stadhouder in Nederland en koning van Engeland, die de Fransen tot staan wist te brengen, waarna het Zuiden in 1713 in Oostenrijkse handen overging. Maar in 1794 kwamen de Fransen terug en hechten het land aan tot de Slag bij Waterloo (1815) er anders over besliste. Hoe was het leven van de inwoners in deze woelige jaren? Het is opmerkelijk hoeveel fraaie gebouwen toen werden opgetrokken: gildehuizen, barokkerken, begijnhoven, abdijen, kastelen en burgerwoningen. Bovendien verdubbelde de bevolking, werden steenwegen aangelegd en kanalen gegraven, bloeide de kant- en katoenindustrie, ontstonden de eerste steenkoolbekkens en werd de intensieve landbouw een voorbeeld voor geheel Europa. Ondanks de ellende en de oorlog behield het Zuiden zijn veerkracht en wekte het de naijver op bij de buurlanden.

Dr. Edward De Maesschalck is doctor in de geschiedenis en auteur van historische boeken. Eerst assistent aan de universiteit van Leuven, in 1979 verhuisde hij naar de VRT, waar hij tot 2010 werkte als programmamaker en interviewer, later als programma adviseur bij Canvas. Sinds 2008 verschenen van zijn hand een reeks opeenvolgende boeken over de geschiedenis van de Nederlanden vanaf de oorsprong tot 1815 (De Graven van Vlaanderen, De Bourgondische Vorsten, Oranje tegen Spanje, Het strijdtoneel van Europa).

Maandag 8 maart 2021 – 14.00u

Bitcoin of blockchain, hype of een echte revolutie?

PROF. DR. IR. BJORN DE SUTTER - UNIVERSITEIT GENT

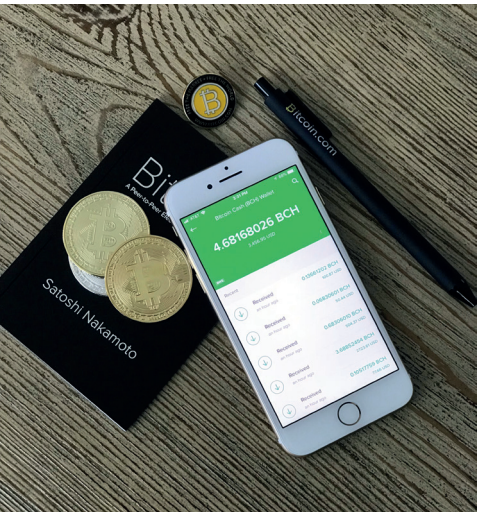

Cryptomunten[7] zijn een echte hype geweest en de onderliggende technologie van de zogenaamde blockchain[8] is het nog steeds. In essentie zijn het technieken om personen en organisaties die elkaar niet vertrouwen toch transacties met elkaar te laten aangaan, zonder bemiddeling van een dure gezaghebbende derde partij, dus zonder een centrale bank, kredietkaartverschaffer, notaris, casino of verzekeringsmakelaar. In deze lezing zal de gastspreker de basisconcepten van cryptomunten en blockchains, die het mogelijk maken om te vertrouwen in een ecosysteem zonder de individuele actoren, toelichten. Hij zal daarbij aangeven hoe we deze technologie moeten vertrouwen. Hij zal tevens kort de geschiedenis van cryptomunten en blockchains belichten, en een aantal toepassingsmogelijkheden bespreken.

Prof. dr. ir. Bjorn De Sutter studeerde in 1997 aan de Universiteit Gent af als burgerlijk ingenieur in de computerwetenschappen. Hij behaalde er zijn doctoraat in 2002. Hij werkte als onderzoeker aan de University of Arizona, aan het IBM T.J. Watson Research Center in New York, en aan het IMEC-onderzoekscentrum in Leuven. Hij gaf eerder les aan de Vrije Universiteit Brussel, maar is nu hoofddocent aan de Universiteit Gent, waar hij sinds twee jaar het vak 'Blockchaintechnologie- en applicaties' doceert. Zijn onderzoek is vooral gericht op het automatiseren van niet-functionele taken van programmeurs met behulp van compilertechnologie, alsook op het beveiligen van software tegen aanvallen allerhande. Hij is auteur van een negentigtal artikelen in internationale wetenschappelijke tijdschriften en op internationale congressen.

[7] Virtueel geld dat via het internet in omloop is
[8] Online register waarin transacties geregistreerd worden

Maandag 15 maart 2021 – 14.00 u

Beslissen over je eigen medische zorg en levenseinde.

PROF. DR. EVELIEN DELBEKE - UNIVERSITEIT ANTWERPEN

In haar lezing schetst juriste Evelien Delbeke het kader van de Wet Patiëntenrechten en van de levenseindebeslissingen.
Daarbij zal zij verschillende topics behandelen die betrekking hebben op de vraag in welke mate je zelf kunt beslissen over je eigen medische zorg en levenseinde. Aan bod komen vragen zoals 'Welke rechten heb je vandaag als patiënt?', 'Kun je een medische behandeling weigeren, ook al is die levensreddend?', 'Wat indien ik het niet eens ben met mijn arts?', 'Is euthanasie mogelijk bij dementie, bij psychisch lijden, of nog bij levensmoeheid?', 'Als mijn 'papieren' in orde zijn, heb ik dan recht op euthanasie?', 'Wie beslist er over mijn medische zorg wanneer ik dat zelf niet meer kan?', 'Wat is een negatieve wilsverklaring, of een levenstestament, en wat moet ik doen opdat die zeker wordt gerespecteerd?', 'Wat is een zorgvolmacht?'…

Prof. dr. Evelien Delbeke is als advocate gespecialiseerd in gezondheidsrecht. Zij doctoreerde in 2011 aan de Universiteit Antwerpen op een proefschrift met als titel 'Juridische aspecten van zorgverlening aan het levenseinde', waarvoor haar de André Prims-prijs verleend werd. Sinds 2013 is zij gastprofessor aan de Universiteit Antwerpen, waar zij de Leerstoel Gezondheidsrecht en Gezondheidsethiek (Antwerp Health Law and Ethics Chair - AHLEC) en het Postgraduaat Gezondheidsrecht en Gezondheidsethiek coördineert, en binnen het Postgraduaat de module over beginnend en eindigend leven voor haar rekening neemt.

Maandag 22 maart 2021 – 14.00u

Autonoom rijden gaat niet vanzelf.

PROF. DR. TOM BRIJS - UNIVERSITEIT HASSELT

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat in ongeveer 90% van de verkeersongevallen een menselijke oorzaak gezocht dient te worden. Autofabrikanten en wetenschappers spiegelen ons daarom voor dat zelfrijdende auto's het aantal verkeersongevallen in de (verre) toekomst drastisch zullen doen dalen. Immers, doordat de mens niet langer de bestuurder is van het voertuig, wordt een belangrijke falende factor in ons verkeerssysteem uitgesloten. Zelfrijdende auto's worden bovendien niet moe tijdens een lange rit, zijn niet dronken, zijn niet afgeleid door gsm-gebruik, houden zich aan de verkeersregels, kunnen veel sneller reageren, enzovoort. In de tussenliggende stappen naar dat volledig autonoom rijden zal er echter nog een complex samenspel plaatsvinden, waarbij op sommige momenten een deel of het geheel van de rijtaken kunnen worden uitgevoerd door het voertuig (bijvoorbeeld op een autosnelweg), terwijl in bepaalde complexe omstandigheden de bestuurder toch zelf controle dient uit te oefenen (bijvoorbeeld bij het verlaten van de autosnelweg naar het onderliggend wegennet). Deze zogenaamde "overdracht van controle"-situaties kunnen problematisch zijn wanneer de bestuurder te laat of niet reageert, er verwarring ontstaat over wie wanneer verantwoordelijk is, enzovoort. In deze tussenliggende fases naar de zelfrijdende auto is de verkeersveiligheid daarom zeker niet gegarandeerd. Bovendien worden meer en meer vragen gesteld over de wenselijkheid van zelfrijdende auto's. Zijn ze wel het vervoersmiddel van de toekomst? Worden onze steden terug leefbaar wanneer zelfrijdende auto's zich buiten de stad parkeren? Gaan we zelf nog een zelfrijdende auto bezitten, of gaan we straks enkel nog auto's delen en ontlenen wanneer we ons wensen te verplaatsen? Deze en andere vragen komen allemaal tijdens de lezing aan bod.

Prof. dr. Tom Brijs studeerde handelsingenieur beleidsinformatica aan de UHasselt (toen nog LUC). Onder promotorschap van Prof. Gilbert Swinnen en Prof. Koen Vanhoof kreeg hij de mogelijkheid om aan deze universiteit een doctoraat in de Toegepaste Economische Wetenschappen te starten. Het doctoraat (2002) handelde over het ontdekken van patronen van aankoopgedrag van consumenten in grote gegevensbestanden van supermarkten met behulp van technieken uit artificiële intelligentie. Eerder toevallig paste hij in een onderzoeksproject voor de overheid deze computertechnieken ook toe op ongevalsgegevens welke verzameld werden door politie. Al snel bleek dat er een groot potentieel verborgen lag in verkeers- en mobiliteitsdata waar toen nog relatief weinig mee gebeurde. Tijdens zijn door het FWO-Vlaanderen gefinancierd postdoctoraal onderzoek richtte hij met Prof. Geert Wets en Prof. Koen Vanhoof het onderzoeksinstituut IMOB op (Instituut voor Mobiliteit) dat nu ongeveer 50 personeelsleden telt. Al vrij snel kwam er de in Vlaanderen unieke opleiding Verkeerskunde (nu Mobiliteitswetenschappen) bij. Prof. dr. Tom Brijs is vandaag gewoon hoogleraar in de School voor Mobiliteitswetenschappen en vicedirecteur van IMOB. Hij coördineert er het onderzoek naar verkeersveiligheid, meer bepaald naar de complexe interactie tussen mens, voertuig en wegomgeving. Sinds 2019 is hij de wetenschappelijke coördinator van het Horizon 2020 onderzoeksproject genaamd 'i-DREAMS', gefinancierd door de Europese Commissie (6,3 miljoen euro) waarin hij een team leidt van 13 Europese universiteiten en bedrijven, verspreid over 8 landen.

Maandag 29 maart 2021 – 14.00u

Klassieke dimensies in popmuziek.

PROF. DR. JEROEN D'HOE - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

De spreker gaat in zijn platenkast op zoek naar popsongs die een sterke binding hebben met klassieke muziek. Hierbij belicht hij iconische popsongs als "Eleanor Rigby" (Beatles), "American Tune" (Paul Simon), "This Night" (Billy Joel) en "Russians" (Sting) vanuit hun diverse klassieke dimensies. Naast 'citaten' van bekende klassieke melodieën, komen heel wat andere klassieke invloeden in popsongs aan bod. Wat betekenen begrippen als 'parafrase', 'kleine driedelige vorm' en 'contrapunt' binnen de klassieke muziek en hoe worden die geadopteerd en getransformeerd door popcomponisten en -producers die hiermee hun muziek extra diepgang en soms zelfs sociaal-politieke referenties bezorgen? Aan de hand van een aantal treffende luisterfragmenten uit popsongs en klassieke composities ontdekken we prikkelende parallellen en verbindingen tussen deze twee – ogenschijnlijk zeer verschillende – muzikale werelden.

Prof. dr. Jeroen D'hoe behaalde een doctoraat in compositie aan The Juilliard School (New York), naast Masters in compositie en piano (LUCA School of Arts) en Musicologie (KU Leuven). Hij won de Nationale Koningin Elisabeth Compositiewedstrijd (2003), de SABAM-prijs voor Compositie (2003) en de Gouden Klaproos (SABAM) voor zijn oeuvre (2008).

Hij is professor aan de afdeling Musicologie aan de KU Leuven waar hij over popmuziek doceert; daarnaast is hij docent compositie aan LUCA School of Arts en het Utrechts Conservatorium. In 1998 ontving hij een BAEF-Fellowship (Belgian American Educational Foundation). Hij is een veelzijdig componist en pianist die vanuit hedendaags-klassieke muziek uiteenlopende dialogen aangaat met andere muzikale stijlen (jazz, pop) en andere kunstvormen (video, schilderkunst, animatiefilm), vaak in opdracht van orkesten, festivals en musea.

Maandag 19 april 2021 – 14.00u

De artificiële-intelligentie-revolutie en de impact ervan

PROF. DR. LUC DE RAEDT - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Artificiële intelligentie valt niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Tegelijkertijd rijzen er veel vragen over AI. Soms rond actuele toepassingen, soms ook vragen van meer fundamentele aard. Deze voordracht wil inzicht verschaffen in wat artificiële intelligentie is, hoe ze werkt, en wat we er al dan niet van mogen verwachten.

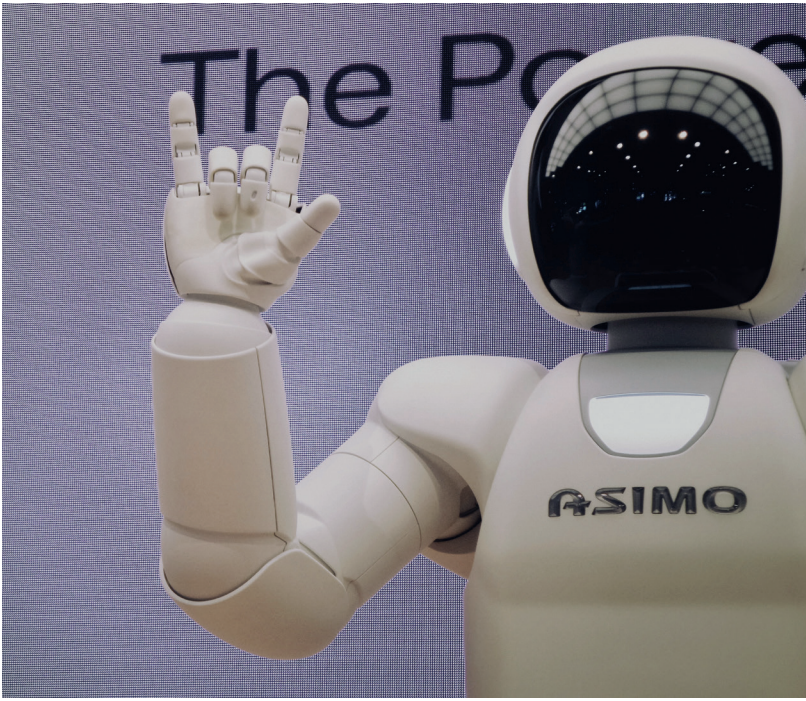

Prof. dr. Luc De Raedt is sinds 2006 gewoon hoogleraar aan de faculteit Ingenieurswetenschappen van de KU Leuven. Hij is er directeur van het Instituut voor Artificiële Intelligentie en hoofd van de subdivisie Declaratieve Talen en Artificiële Intelligentie. Hij doctoreerde er in 1991. Daarna was hij er tot 1999 postdoctoraal onderzoeker FWO en deeltijds docent. Van 1999 tot 2006 was hij voltijds professor aan de Albert-Ludwigs Universiteit in Freiburg.

Maandag 26 april 2021 – 14.00 u

Hoe kan de biologie ons helpen bij de overgang naar een duurzame maatschappij?

PROF. DR. IR. EVELINE PEETERS - VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

Wereldwijd is er een sterke bewustwording ontstaan van de negatieve gevolgen van een groeiende economie die sterk afhankelijk is van het gebruik van fossiele brandstoffen, o.a. voor mobiliteit en voor de productie van chemicaliën voor dagelijks gebruik, zoals bijvoorbeeld plastics. Enerzijds gaat deze levensstijl gepaard met de uitstoot van broeikasgassen als CO_2, die bijdragen tot een dreigende klimaatwijziging. Anderzijds leidt een lineair consumptiegedrag, waarbij gebruiksvoorwerpen aan het einde van hun levensduur niet gerecycleerd kunnen worden, tot vervuiling van de leefomgeving. Bio-ingenieurs zoeken in de context van deze problematiek oplossingen in de microbiologie. Het is reeds lang geweten dat micro-organismen de interessante eigenschap hebben om organisch afval, of CO_2 zelf, om te zetten in waardevolle chemicaliën, zoals brandstoffen of biologisch afbreekbare plastics. Wanneer dit op grote schaal in bioreactoren gerealiseerd wordt, ontstaat een duurzaam proces, dat CO_2 -neutraal is en dus milieuvriendelijker. Bovendien kunnen circulaire processen gerealiseerd worden, waarbij de geproduceerde chemicaliën aan het einde van hun levensduur opnieuw gebruikt worden in een biologisch productieproces. De gastspreker zal dit illustreren met voorbeelden, gaande van het gebruik van bacteriën voor de productie van bio-ethanol tot het gebruik van zwammen voor een nieuw type bouwmaterialen.

Maar waarom heeft de industrie de stap nog niet gezet tot grootschalige toepassing van deze duurzame alternatieve processen? Een groot probleem is dat die niet winstgevend zijn. Het verbeteren van deze opbrengsten is dan ook één van de belangrijkste doelstellingen van het nieuwe onderzoeksdomein van de "synthetische biologie". Hierbij worden micro-organismen aan de hand van een "slimme" genetische engineering gewijzigd om te leiden tot verhoogde opbrengsten. Deze nieuwe technologie zal op een bevattelijke manier uitgelegd worden. Tot slot zal professor Peeters aandacht besteden aan de "mensen achter de wetenschap", en een unieke inkijk geven in de dagelijkse werking van het onderzoeksteam.

Prof. dr. ir. Eveline Peeters is in 2002 afgestudeerd als bio-ingenieur in de chemie, optie milieu, aan de Vrije Universiteit Brussel en heeft in 2007 een doctoraat behaald in de bio-ingenieurswetenschappen aan dezelfde universiteit. Tijdens dit doctoraat heeft ze zich gespecialiseerd in de studie van micro-organismen die leven in extreme condities. Dit onderzoek heeft ze nadien verder uitgebouwd, o.a. door onderzoeksverblijven aan de Rijksuniversiteit van Groningen, het Pasteur-instituut in Parijs en de Universiteit van Kopenhagen. In 2014 werd ze aangesteld als docent aan het Departement Bio-ingenieurswetenschappen van de VUB en sindsdien leidt ze een team

dat onderzoek uitvoert in de moleculaire en synthetische microbiologie. Dit onderzoeksteam, dat momenteel bestaat uit een tiental onderzoekers, heeft als doelstelling het genereren van fundamentele kennis over moleculaire mechanismen in micro-organismen en het omzetten van deze kennis in toepassingen waarbij micro-organismen gebruikt worden als celfabrieken voor de productie van biobrandstoffen en -chemicaliën als duurzaam alternatief voor de chemische industrie.

Maandag 3 mei 2021 – 14.00u

Complexiteit en kwetsbaarheid van het perifeer zenuwstelsel.

DR. TIM VANGANSEWINKEL - UNIVERSITEIT HASSELT

Het perifeer zenuwstelsel vormt de verbindingen tussen het centraal zenuwstelsel en de rest van het lichaam, en zorgt er zo voor dat alle weefsels en organen met elkaar kunnen communiceren. Het is een complex systeem, dat voornamelijk bestaat uit zenuwcellen die elektrische signalen genereren en voortgeleiden. Deze zenuwcellen worden ondersteund door zogenaamde gliale[9] cellen, waarvan één speciaal subtype, de Schwanncel[10], een isolerende laag vormt rond de zenuwcellen om de prikkelgeleiding optimaal te laten verlopen. De normale werking van deze cellen in het perifeer zenuwweefsel kan drastisch verstoord raken door diverse factoren zoals trauma, diabetes, tumoren, infecties, auto-immuunziekten, maar ook erfelijke aandoeningen. Aantasting van de zenuwen kan leiden tot sensorische stoornissen, pijn, spierzwakheid en atrofie[11], verminderde peesreflexen en vasomotorische[12] symptomen, en heeft dus een grote impact op de levenskwaliteit. Algemeen spreken we in dit geval van (perifere) neuropathie en tijdens de lezing zal de spreker dieper ingaan op twee soorten pathologieën, namelijk traumatische zenuwschade en de ziekte van Charcot-Marie-Tooth.

In tegenstelling tot het centraal zenuwstelsel, hebben perifere zenuwen de mogelijkheid om te herstellen na traumatische schade (bijv. auto-ongeval). In sommige gevallen kan de schade echter blijvend zijn of gebeurt het herstel niet optimaal. Zijn onderzoek richt zich juist op het bevorderen van zenuwherstel bij deze problematische letsels door gebruik te maken van Schwanncellen (die verkregen worden door stamcellen uit de tand om te vormen of te differentiëren) in combinatie met verschillende natuurlijke (bijv. collageen) en lichaamseigen (bijv. 'Leukocyte- and Platelet Rich Fibrin') biomaterialen.

De ziekte van Charcot-Marie-Tooth (CMT) is de meest frequente vorm van erfelijke neuropathie, die 1 op 2500 wereldwijd aantast. De meest voorkomende vorm van de ziekte is CMT1A en wordt veroorzaakt door een duplicatie van het perifeer myeline proteïne 22 (PMP22) gen. PMP22 is een belangrijke component van myeline (de isolerende laag gevormd door Schwanncellen) en een overexpressie van dit gen leidt tot een abnormale vorming van de myelineschede of isolatielaag. Momenteel is het niet duidelijk wat de rol is van PMP22 in de pathologie van CMT1A. Zijn onderzoek probeert hier een antwoord op te vinden door stamcellen van donorpatiënten te differentiëren naar Schwanncellen en deze te bestuderen. Bovendien wordt geprobeerd het gendefect te herstellen met de nieuwe en veelbelovende CRISPR interferentie technologie.

Dr. Tim Vangansewinkel studeerde Biomedische Wetenschappen aan de Universiteit Hasselt met als afstudeerrichting Klinische Moleculaire Wetenschappen. Na zijn opleiding behaalde hij een IWT beurs en startte hij zijn doctoraat aan het Biomedisch Onderzoeksinstituut (BIOMED). Tijdens deze periode onderzocht hij de rol van mestcellen op het herstelproces na ruggenmergschade. Momenteel werkt hij als postdoctoraal onderzoeker in het labo van Prof. Ivo Lambrichts, waar hij onderzoek verricht naar perifeer zenuwherstel door gebruik te maken van stamcellen en diverse biomaterialen. Recent ontving hij een FWO postdoc beurs om bijkomend onderzoek te doen naar de ziekte van Charcot-Marie-Tooth, een erfelijke ziekte van het zenuwstelsel. Hij kreeg van de Seniorenuniversiteit ook een financiering van € 22.500 om zijn onderzoek verder te ondersteunen.

[9] Grieks γλία glía = lijm
[10] genoemd naar de Duitse bioloog Theodor Schwann uit de 19e eeuw
[11] afname van weefsel- of orgaanmassa
[12] invloed hebbend op de omvang van de bloedvaten

Maandag 10 mei 2021 – 14.00u

Klimaat en economie: vrienden of vijanden?

PROF. DR. JAN VAN HOVE - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN EN KREDIETBANK

De gevolgen van de klimaatverandering leiden tot grote bezorgdheid in onze maatschappij. Effectieve en voorgestelde beleidsmaatregelen om deze gevolgen aan te pakken roepen duidelijk weerstand op bij heel wat economische actoren. Velen vrezen een verstoring in het huidig economisch weefsel, met aanzienlijke gevolgen voor de bedrijfsrentabiliteit, onze internationale concurrentiekracht en de werkgelegenheid. Naarmate klimaatmaatregelen meer ambitieus worden, stijgt deze bezorgdheid. Op het eerste gezicht lijken de belangen van het klimaat en de economie moeilijk te verzoenen. Tegelijk groeit het besef dat preventieve maatregelen grotere economische schade op langere termijn helpen voorkomen. Bovendien slagen steeds meer bedrijven erin van de klimaatuitdaging een economische opportuniteit te maken. Hierdoor evolueert het traditioneel economisch denken, waarbij steeds meer rekening wordt gehouden met de klimaat- en milieuaspecten. In deze lezing staan we stil bij een aantal conceptuele evoluties in het economisch denken, evenals bij de recente trends in de internationale economie die de impact van klimaatverandering en klimaatbeleid weerspiegelen. We staan stil bij een aantal "best practices" en de lessen die hieruit kunnen worden getrokken. We gaan uitvoerig in op de Europese aanpak, via de European Green Deal, en wijzen op de opportuniteiten en uitdagingen voor de Europese economie in dit nieuwe beleidsprogramma. Tevens vergelijken we de Europese aanpak met internationale alternatieven. In het bijzonder staan we stil bij de ecologische transitie die een aantal sectoren (bijvoorbeeld de autosector) momenteel al doormaken, en tonen we aan hoe deze transities de macro-economische omgeving beïnvloeden. Centraal in de lezing staat de rol van technologische evoluties en de strijd om het internationaal technologisch leiderschap. We zoeken naar structurele en creatieve oplossingen om klimaat en economie met elkaar te verzoenen.

Prof. dr. Jan Van Hove is professor internationale economie aan de KU Leuven en hoofd economie van de KBC-groep. Hij studeerde economie aan de KU Leuven en deed zijn doctoraatsonderzoek als onderzoeksassistent aan de KU Leuven en aan de Universiteit van Michigan (USA). Hij doctoreerde aan de KU Leuven in 2008. Hij was daarna postdoctoraal onderzoeker aan Loughborough University (UK). Hij was ook gasthoogleraar aan de ULB, de UCL en de Universiteit van Luxemburg.

Sint-Niklaas

De eigenlijke geschiedenis van de stad Sint-Niklaas begint pas in 1217.
Vanwege de betere ligging aan de Durme was in de Romeinse tijd het nabij gelegen Waasmunster het regionale centrum. Begin 13e eeuw wordt op advies van de pastoor van Waasmunster een parochie gesticht en een bijhorende kerk gebouwd met Nicolaas van Myra als patroonheilige. In 1219 schenkt gravin Johanna van Constantinopel 6 bunders (1 bunder is iets groter dan 1 hectare) aan de nieuwe zelfstandige parochie Sancti Nicolae in Bosco. Tot medio 16e eeuw is de parochie kerkrechtelijk afhankelijk van het Bisdom Doornik. Staatsrechtelijk behoorde het gebied tot het graafschap Vlaanderen. In 1241 wordt Sint-Niklaas door de gravin in de"Keure van het land van Waas" tot administratief centrum van het Waasland gepromoveerd met een hoofdcollege van een Baljuw en zeven schepenen. In 1248 schenkt gravin Margareta II, gravin van Vlaanderen, 6 bunders ten westen van de kerk met als voorwaarde dat zij voor altijd onverdeeld en onbebouwd moeten blijven. Niettegenstaande twee inbreuken (de bouw van het stadhuis en de nieuwe kerk) is het nog steeds een ongewoon groot marktplein (3,2 ha).

Nooit ommuurd was de stad gemakkelijk te plunderen en te veroveren.
In 1513 schenkt keizer Maximiliaan I marktrechten, later werd de stad bezet door de calvinisten van de Gentse Republiek. Rond 1580, veroorzaken beeldenstormers veel schade. In de 17e eeuw zorgden vlas en wol voor het economisch succes en krijgt het Waasland de bijnaam 'de tuin van Vlaanderen'.
Drie kloostergemeenschappen: de oratorianen, de minderbroeders en de zwartzusters brachten de regio onderwijs, religie en medische zorgen.
In de 18e eeuw profiteerde Sint-Niklaas van de economische vooruitgang onder de Oostenrijkse voogdij. Door de intensieve ontwikkeling van de textielproductie werd Sint-Niklaas de voornaamste industriestad na Gent. Tijdens de Franse Revolutie bevorderde Napoleon Bonaparte haar tot stad, op grond van het aantal inwoners (circa 11.000). De stad kreeg een positieve kentering door de aansluiting op het spoorwegnet. In die periode werden het huidige neogotische stadhuis en de neo-byzantijnse Onze-Lieve-Vrouwekerk gebouwd.

Na de Eerste Wereldoorlog volgde een bloeiperiode, waarin meerdere bouwwerken in art deco werden opgetrokken. Een florerende breisector kenmerkt dan de nijverheid.

Bij het begin van de Tweede Wereldoorlog werd de stad door de Duitsers gebombardeerd. In 1944 werd de stad bevrijd. Door een grote crisis is de textielindustrie haast volledig verdwenen in de tweede helft van de 20e eeuw. In 1977 worden Belsele, Nieuwkerken-Waas en Sinaai bij de stad gevoegd. De stad telt zo ongeveer 78.000 inwoners. Het historisch stadscentrum is geëvolueerd naar een winkel- en dienstencentrum. Door de opening van een koopcentrum net buiten de stad kreeg de middenstand echter harde klappen te verduren met een jarenlange nasleep van leegstand. De stad beoogt een heropleving van het centrum door de heraanleg van de Stationsstraat als voetgangerszone.

In Sint-Niklaas kan men meerdere musea bezoeken, waaronder het Mercatormuseum en zijn er een aantal art deco gebouwen te bewonderen. Verder kan men genieten van de lokale bieren, Den Ouden Advokaat, de chocoladeproducten van Guylian en het Reynaertgebak.

Meerdaagse culturele reis 2021

Londen en Midden Engeland

REISCOÖRDINATIE:
PROF. DR. JAN VAES EN WILLY ORLANDINI

Wij gaan tijdens deze reis op zoek naar sporen van onze gemeenschappelijke geschiedenis en cultuur door de eeuwen heen. In een periode van Brexit een verrijkende zoektocht naar wat ons bindt.

Migratie naar Engeland is een constante in alle geschiedkundige periodes. In de "De bello Gallico" vermeldde Julius Caesar "…dat het binnenland van Brittanië bewoond wordt door de originele inwoners maar de kust door Belgen ".
De landsnaam Engeland is afgeleid van de Angelen, die in de Romeinse periode van uit Duitsland, Denemarken en Nederland het eiland gingen bevolken.
Vanaf de vijfde eeuw kwamen nieuwe stammen aan op het eiland. De romanisering verdween en de Britten grepen terug naar hun Keltische oorsprong en de Keltische taal (het huidige Welsch).

Er ontstond een bijzondere band tussen de Angelsaksen en de Vlaamse adel.
Na de inval van de Normandiërs onder leiding van Willem de Veroveraar vormden de "Flemings" een natie in de natie. En de 14e eeuw kan men gerust de Engelse Eeuw van Vlaanderen noemen. Het graafschap Vlaanderen zit volop verwikkeld in de Engelse politiek. Jacob van Artevelde en John of Gaunt hebben veel invloed en macht.
Onze schilders van Dyck en Rubens waren graag geziene gasten aan het hof van de Engelse koningen.
Onze eerste koning Albert van Saksen-Coburg werd door zijn huwelijk één van de belangrijkste Britse prinsen. Na Waterloo gaf hij mee vorm aan het Britse project van "de Nederlanden". Winston Churchill speelde in de beide wereldoorlogen een bepalende rol in het behoud van onze onafhankelijkheid. In Flanders fields….

Niet alleen historisch maar ook op het vlak van sport en gastronomie waren er heel wat invloeden uit de Lage Landen. Golf, cricket zijn nationale sporten in Groot-Brittannië. Maar wie weet er dat deze sporten door Vlamingen werden geïntroduceerd? Het was trouwens niet onze enige bijdrage. Verwondert het dat wij Vlamingen de hop binnenbrachten in Engeland?

De boekdrukkunst en het theater worden door "strangers" uit de Nederlanden beheerst. De eerste woorden in het Nederlands worden in het Diets door een

monnik in Rochester neergeschreven. De stukken van Shakespeare worden nog steeds opgevoerd in kleine en grote theaters overal ten lande. Het bekende Globe Theater werd door bemiddeling van een Antwerpenaar opgericht.

Engeland heeft steeds een belangrijke rol gespeeld in de wereldgeschiedenis, maar toch wel op een bijzondere wijze tijdens de industriële revolutie, waarvan zij aan de oorsprong lag. De uitvinding van het weefgetouw, de stoommachine en het treinvervoer waren enorm belangrijk voor de ontwikkeling van de textielnijverheid en het toerisme. Dankzij de industriële spionage van Lieven Bauwens en de goede relaties van onze eerste koning Leopold I met o.a. John Cockerill en Stephenson werden deze uitvindingen, als Europese primeur, geïntroduceerd in ons land.

Hoewel Engeland vele oorlogen gevoerd heeft, is het land sinds 1066 niet meer veroverd. Zo heeft het land al die tijd zijn 'gang' kunnen gaan, waardoor het op veel gebieden nóg authentieker is dan de meeste Europese landen.
In 2020 viert de "National Trust" zijn 125-jarig bestaan. Voor ons een extra reden om naar Engeland te trekken. Tijdens onze reis zullen we de gelegenheid hebben om enkele erfgoedsites exclusief te bezoeken. Misschien kunnen ze ons inspireren om met ons Vlaams erfgoed wat meer zorgzaam om te gaan.

DAG 1 BUSREIS NAAR CALAIS EN 'CROSSING' NAAR ENGELAND – CANTERBURY

Een belangrijke ontwikkeling is het ontstaan van de Church of England, die zich in de 16e eeuw afscheidde van de Rooms-Katholieke Kerk. Ook hierin hadden een groot aantal Vlaamse protestanten die emigreerden naar Engeland een belangrijke rol.
Canterbury is de bakermat van het Britse Church of England en de kathedraal de zetel van de aartsbisschop.
We verkennen Canterbury en bezoeken de kathedraal.

DAG 2 LONDEN

Het eigenlijke Londen (Romeinse Londinium) is een agglomeratie van een drietal oude kernen: de City, Westminster en het op de zuidoever van de Theems gelegen Southwark. Ze zijn in de loop der eeuwen op beide oevers van de Theems vergroeid met een groot aantal voorsteden. Over de Theems verbindt een twintigtal bruggen, waaronder de Tower Bridge, de beide stadsdelen.
Tijdens een **stadswandeling door Bloomsbury** maken we kennis met Virginia Woolf en Charles Dickens.
Bezoek Whitehall met Banqueting House.
Banqueting House, gelegen in het historische Whitehall, is één van Londens verborgen klassiekers. We bewonderen het prachtige plafond van Rubens en de bewonderenswaardige Brits palladiaanse architectuur, een meesterwerk uit de Gouden Eeuw. Hier vond ook de executie plaats van koning Charles I.
Na dit bezoek zetten we onze wandeling verder en ontdekken Covent Garden, Seven Dials, Soho en Westend.

DAG 3 ST ALBANS – CAMDEN LOCK

Bezoek Camden Lock
In Camden Town liggen een aantal markten dichtbij elkaar. De markten van Camden Town zijn tegenwoordig één van de populairste attracties van Londen. Er zijn heel veel eetstalletjes en u kunt er op een terrasje goedkoop en lekker eten en drinken. We nemen de nodige tijd om er te verpozen.

Stadswandeling St Albans met bezoek kathedraal en Verulamium (Romeins kamp)
St Albans is een stad in Hertfordshire op 35 km ten noorden van London. Ze werd de eerste grote stad aan de oude Romeinse Watling Street.
St Albans is vernoemd naar de heilige Albanus, de eerste martelaar van Groot-Brittannië.
Hier staat de bekende kathedraal (met het langste schip in Engeland) en een voormalige abdijkerk van Sint-Albanus.

DAG 4 OXFORD

Oxford is de stad met "dreaming spires" genoemd, wegens de harmonische architectuur van de verschillende universiteitsgebouwen.
In tegenstelling tot haar grote rivaal, Cambridge, is Oxford een stad met veel industrie. De University of Oxford is de oudste universiteit in de Engelstalige wereld en voor het eerst vermeld in de 12e eeuw.

Stadswandeling en bezoek aan de universiteitsgebouwen.

Bezoek Lichfield
Lichfield kan bogen op een prachtige gotische kathedraal. In de Lady's Chapel bewonderen we de **glasramen die afkomstig zijn van de abdij van Herkenrode** - een toppunt van Vlaamse renaissance.

Iets verderop bezoeken we het landmark van de industriële revolutie – the Iron Bridge.
De Iron Bridge, die gebouwd werd tussen 1777 en 1779 over de Severn rivier, is wereldberoemd en Unesco werelderfgoed. Het is de eerste gietijzeren brug ter wereld en een staaltje ingenieurskunde en -kunst gelegen in een mooie vallei.

Bezoek Hidcote Manor Garden
Manor Garden is een prachtige tuin in het noorden van de Cotswolds, dichtbij het kunstenaarsdorpje Chipping Campden in Gloucestershire.
De tuin bestaat uit een reeks tuinkamers, afgescheiden door haagbeuken, taxus en stenen muren. Er zijn ook een grote moestuin en een prachtige serre. In dit prachtige decor ligt een mooi 17e eeuws herenhuis.

Het landgoed is eigendom van de National Trust, die het sinds 1947 openstelt voor het publiek.

Nadien brengen we een **begeleid bezoek aan Chipping Campden**.

DAG 6 STRATHFORD-UPON-AVON - COVENTRY

Stratford-upon-Avon is een relatief klein stadje in het Engelse graafschap Warwickshire. De stad dateert uit de tijd van de Angelsaksen en was in de Middeleeuwen al een belangrijke marktplaats. De plek is wereldwijd bekend als geboorte- en sterfplaats van William Shakespeare.

We maken een **wandeling door het stadje**. Toeristische attracties zijn o.m. het geboortehuis van Shakespeare, Hall's Croft en New Place. Verder is er de Holy Trinity Church, waar de toneelschrijver werd gedoopt en is begraven.

Coventry – stadswandeling, bezoek kathedraal en Trinity kerk

In de nacht 14 op 15 november 1940 werden grote delen van stad getroffen door een Duits bombardement. Ook de kathedraal van Coventry werd hierbij grotendeels verwoest. De muren en de toren bleven wel staan. In plaats van de ruïne van de oude kathedraal te restaureren of te slopen om plaats te maken voor een nieuwe kathedraal, werd besloten de ruïne te laten zoals hij was als monument voor de vrede. De nieuwe kathedraal werd gebouwd naast de ruïnes van de oude en werd geopend in 1962.

DAG 7 THE COTSWOLDS - BIBURY - WOODSTOCK EN BLADON

Het **sprookjesachtige dorpje Bibury** in Groot-Brittannië lijkt wel een filmset. Midden in de toch al prachtige regio Cotswolds, vind je dit sprookjesachtige dorpje. De honingkleurige 17de-eeuwse stenen huisjes (cottages) met steil hellende steekdaken werden door wevers bewoond. We dompelen ons onder in de sfeer van dit pittoreske dorpje tijdens een rustbrengende wandeling.

Nadien brengen we een bezoek aan **Blenheim Palace**, geboorteplaats van Winston Churchill. Dit prachtige barokpaleis is gelegen in een indrukwekkende groene omgeving. Het 8 km² grote park omvat een paleistuin en siertuinen, en verder nog een groot doolhof en een vlinderserre. Op wandelafstand ligt het idyllische en historische plaatsje Woodstock. In **Bladon** brengen we een bezoek aan het graf van de familie Churchill.

DAG 8 KENT - WESTERHAM - TUDELEY

Chartwell is het landgoed van Winston Churchill gelegen in de prachtige regio Kent. 'Een herenhuis, verstoken in een 80 ha groot domein met het vis-vijvertje waar Churchill graag nadacht over grote beslissingen, en uitkijkend op het 'stunning' landschap van de Weald. De National Trust herstelde het zoals het eruit zag in de jaren '20-'30.

Tudeley

Op terugweg naar Hasselt kunnen we niet voorbijrijden aan de All Saints Church in Tudeley. Marc Chagall ontwierp er de 12 glasramen. Een unieke kunstervaring voor wie van hedendaagse glaskunst houdt. En zo keren we terug over Dover en Calais naar Hasselt, aan de andere kant van het Kanaal.

GDPR BELEID SENIORENUNIVERSITEIT HASSELT

De UHasselt en het Bestuur van de Seniorenuniversiteit UHasselt hechten zeer veel belang aan de bescherming van de persoonsgegevens die de leden bij hun inschrijving doorgeven. De ingewonnen gegevens betreffen naam, voornaam, geboortedatum, nationaliteit, thuisadres, telefoonnummer, gsm-nummer, bankrekeningnummer en privé e-mailadres. Deze gegevens worden uitsluitend door ons gebruikt om de ledenadministratie en onze dienstverlening (lezingen, daguitstap, meerdaagse reis) te kunnen uitvoeren alsook om de leden van de Seniorenuniversiteit te kunnen uitnodigen voor relevante UHasselt gerelateerde activiteiten die zich richten op senioren als doelgroep. Genoemde gegevens worden aan geen andere personen, instanties of organisaties doorgegeven. Ze worden ook geenszins voor commerciële doeleinden aangewend. Personen die zich inschrijven als lid van de Seniorenuniversiteit UHasselt, verklaren zich door hun inschrijving akkoord met het boven aangehaalde gebruik van hun gegevens. Voor meer detailinformatie over het privacy-beleid van de UHasselt dat door het Bestuur van de Seniorenuniversiteit UHasselt wordt onderschreven, verwijzen we naar de privacyverklaring van de UHasselt op het volgend webadres: www.uhasselt.be/UH/Actueel/Gebruikersvoorwaarden-Privacyverklaring-Cookiebeleid.html

UHASSELT
NO SMOKING AREA

PRAKTISCHE INFO

Een abonnement voor de volledige reeks van 27 lezingen kost € 75,00. **Voor de cursisten, die voor 2019-2020 een abonnement hadden, wordt een coronakorting van € 15,00 verleend. Zij dienen dus eenmalig € 60,00 te betalen**. Wie geen abonnement neemt, kan afzonderlijke lezingen bijwonen tegen een entreegeld van € 8,00 per lezing – bij voorkeur te betalen met Bancontact aan de ingang van het auditorium. Let op: dit kan echter alleen als er nog plaatsen beschikbaar zijn. Zowel voor occasionele deelnemers als voor abonnees is er een koffiepauze in het cafetaria. Tijdens deze pauze worden de vragen verzameld voor de afsluitende vragenronde tijdens het tweede gedeelte van de lezing.

INSCHRIJVINGEN

Wie vorig jaar lid was, krijgt automatisch een formulier toegestuurd, met de uitnodiging om opnieuw in te schrijven. De leden-cursisten van 2019- 2020 hebben tot 13 juni 2020 voorrang om hun abonnement te vernieuwen en het inschrijfgeld van € 60,00 te betalen (coronakorting). Voor einde juni 2020 worden dan de cursistenkaarten 2020-2021 toegestuurd.

Wie al op de wachtlijst stond, krijgt mogelijk (afhankelijk van de beschikbare plaatsen) na 15 juni 2020 een uitnodiging om een abonnement te nemen tegen de normale prijs van € 75. Wie nog niet op de wachtlijst stond en zich met een e-mail naar seniorenuniversiteit@uhasselt.be aanmeldt wordt aan de lijst toegevoegd.

LET WEL: alleen student-cursisten en hun partner kunnen zich inschrijven voor de culturele daguitstap en de meerdaagse culturele reis.

VOOR MEER INFORMATIE OVER DE LEZINGEN

Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek
Claire Prenten
Agoralaan | gebouw D | 3590 Diepenbeek
tel 011 26 80 46
claire.prenten@uhasselt.be of seniorenuniversiteit@uhasselt.be
www.uhasselt.be/seniorenuniversiteit

HOE BEREIKT U DE CAMPUS?

Zoals blijkt uit het kaartje, is de Universiteit Hasselt (Campus Diepenbeek) met de wagen vlot bereikbaar. Ook met het openbaar vervoer vormt dit geen probleem. Vanaf de stations van Hasselt (bussen 36, 45 en 20a) en Genk (bussen 36 en 45) is er een regelmatige verbinding van De Lijn naar de universiteit (Campus Diepenbeek). De uurregelingen vindt u onder www.delijn.be. De lezingen vinden plaats op maandagnamiddag vanaf 14.00 uur in de auditoria H5 en H6 van gebouw D, Campus Diepenbeek van de Universiteit Hasselt.

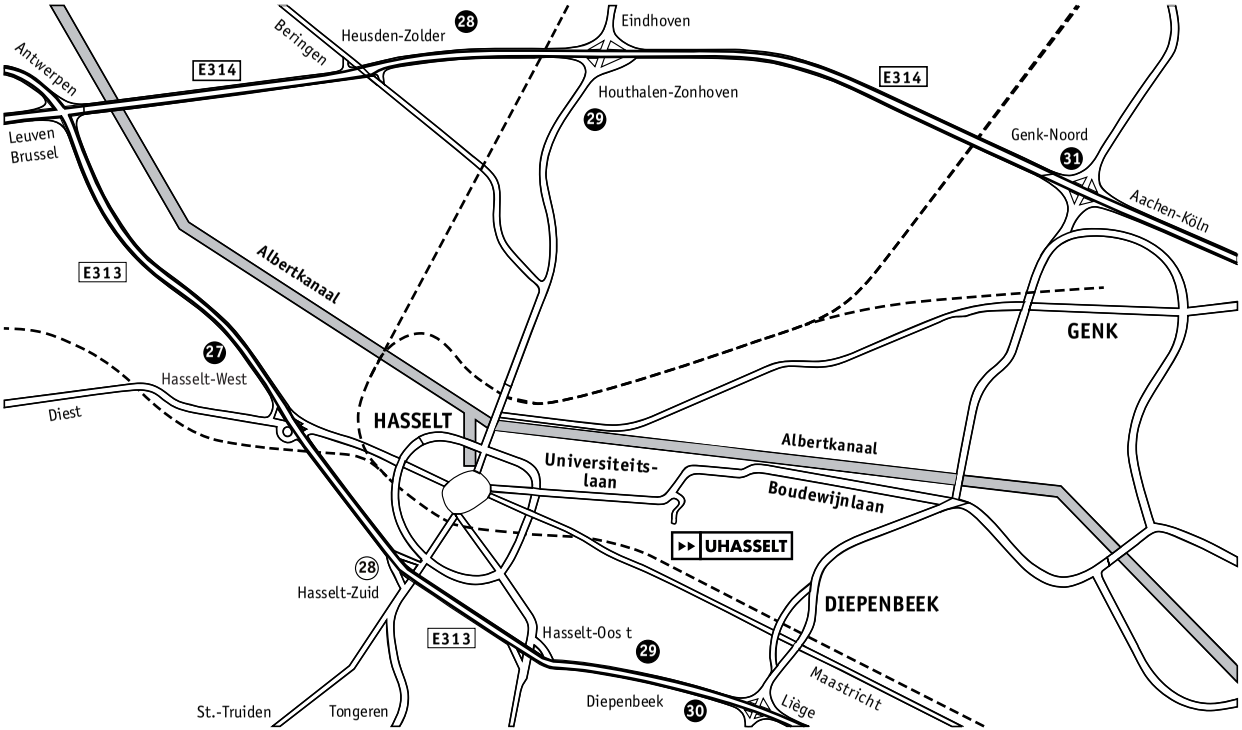
Antwerpen
Leuven
Brussel
E314
Beringen
Heusden-Zolder
28
Eindhoven
Houthalen-Zonhoven
29
E314
Genk-Noord
31
Aachen-Köln
E313
Albertkanaal
27
Hasselt-West
Diest
HASSELT
Albertkanaal
Universiteits-
laan
Boudewijnlaan
GENK
UHASSELT
28
Hasselt-Zuid
DIEPENBEEK
E313
Hasselt-Oos t
29
Maastricht
Liège
St.-Truiden
Tongeren
Diepenbeek
30

UITGAVE
UHasselt

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Willy Goetstouwers
Hertogsingel 59D
6211 NE Maastricht

REDACTIE
Willy Goetstouwers

EINDREDACTIE
Jos Wilmots

LAY OUT
Dave Bosmans - UHasselt

DRUK
CHAPO Hasselt

www.uhasselt.be/seniorenuniversiteit

Seniorenuniversiteit Hasselt
UHASSELT

SENIORENUNIVERSITEIT HASSELT
Universiteit Hasselt
Martelarenlaan 42
3500 Hasselt
Tel. 011 26 80 46
www.uhasselt.be/seniorenuniversiteit